

A Civil Közoktatási Platform javaslata a szakképzési törvény módosítására

Szakmai anyagaink – 100 pont, Azonnali intézkedések, Sürgős intézkedések - keretében javaslatokat tettünk szakképzést érintő változtatásokra is. Ezek nagy része rendeleti szabályozást igényel, azonban a szakképzési törvény módosítása nélkül többségük nem volt megvalósítható. Mivel tudomásunk szerint az országgyűlés őszi időszakában sor kerül a szakképzési törvény módosítására, összeszedtük, hogy a javaslataink megvalósításához a törvény mely pontjaiban kell változtatni, illetve milyen kiegészítésekre van szükség.

Szeretnénk hangsúlyozni, hogy sok változtatást összhangba kell hozni a köznevelési jogszabályokkal. A későbbiekben egy, a szakképzésre is vonatkozó köznevelési törvényre van szükség, a szakképzési törvény csak a kimondottan a szakmai oktatásra, képzésre vonatkozó sajátosságokat kell tartalmazza.

A pedagógusok és oktatást segítők státuszára, képzésére, továbbképzésére egy egységbe szerkesztett, a szakképzésre is kiterjedő törvényre van szükség, a szakképzési és munkaköri specialitások megnevezésével.

A javaslataink elsősorban a 14 éves kori korai specializáció következményeinek enyhítésére, valamint az SNI-ek szakképzésének könnyítésére, javítására vonatkoznak.

Teszünk javaslatokat emellett a demokratikus jogok, a szektorsemlegesség erősítésére és néhány egyéb kérdésben is.

Tisztában vagyunk azzal, hogy fontos változtatások szükségesek a munkavállalók, a vizsgaközpontok és a duális képzés vonatkozásában is. Azonban ennek a területeknek nem vagyunk igazán a szakértői.

Tisztában vagyunk azzal is, hogy a törvenymódosítást követően igen sok esetben a vonatkozó rendeleti szabályozást is módosítani szükséges, ennek részleteire most nem tudunk kitérni.

Javasolt módosítások:

3. § b) Teljességgel indokolatlan **az első szakképesítés megszerzésének ingyenességét** attól függővé tenni, hogy arra szakképző intézményben vagy felnőttképzésben kerül-e sor. A szakgimnázium esetén ez a szabályozás logikus, azonban más esetekben nem.

7. § 2 Problémás az **egészségügyi alkalmasság** definíciója és szabályozása. A definíció szerint a tanulónak a választott szakma szerinti tevékenység, foglalkozás gyakorlására

és a szakmai vizsgára való felkészülésre kell alkalmasnak lennie, holott jelentlézskor nem választ szakmát, csak ágazatot. Az viszont nem lenne jó, ha az egész ágazatra való alkalmasságot követelnék meg – ahogy jelenleg valószínűleg sok esetben történik –, hiszen ez kizárja sok olyan tanuló részvételét, aki egy-egy szakmát meg tudna szerezni. Kizárni tehát csak akkor szabadna, ha az ágazat egyetlen szakmájára sem alkalmas, és a véleményben jelezni kellene, hogy mely tevékenységekre nem. Ezek alól az ágazati oktatás során fel kellene menteni.

7. § 8. a) **Tanulmányi rendszer:** közneveléssel azonosan kellene szabályozni

9. § A szakképző intézmény tevékenységébe javasoljuk belevenni:

(6) A szakképző intézmény a pedagógusok és más dolgozók (rég szöveghez illeszkedően: oktatók) munkájának és a tanulók tanulásának és jóllétének támogatására, annak eszközeként és helyszíneként **könyvtárat** működtet.

Ezzel összhangba kerül a köznevelési és a szakképzési szabályozás.

16. § A szakképző intézmények közé indokoltnak tartjuk bevenni a **szakiskolát** is. Az SNI-sek szakiskoláinak és az ott tanulóknak ugyanazokat a juttatásokat és lehetőségeket kell biztosítani, mint a szakképző iskoláknak és az ott tanulóknak.

19 §b, 20. § 3 és 73§ 1: Reméljük, hogy a köznevelésben megszűnik a **kerettanterv** kötelezősége. Ebben az esetben a kerettanterv szerinti oktatás megfogalmazás nem lesz releváns.

20. § 3) Ki kell hagyni azt a kitétel, hogy a technikumban a **kizárólag érettségire való felkészítés** – ami a gyakorlatban a szakképző iskolai végzettséggel rendelkezők érettségi megszerzésére irányuló képzését jelenti – csak felnőttképzési jogviszonyban történhessen: 25 éves kor alatt vissza kell állítani a nappali képzésben való érettségiszerzés lehetőségét.

22. § 1. A lehetséges **alapítók** felsorolásából indokolatlanul hiányzik a települési önkormányzat, illetve ilyenek társulása

22. § (1a) „Szakképző intézmény – a rendvédelmi szakképző intézmény kivételével – **kizárólag szakmai vizsgára felkészítő szakmai oktatás** folytatására nem alapítható.”

Javasoljuk a pont elhagyását. A kizárólag érettségi utáni, illetve valamilyen iskolai végzettséggel járó szakmával rendelkezők számára tartott szakmai képzésre – akár 25 év alatt, akár felnőttképzési jogviszonyban – meg kellene engedni önálló intézmények lérehozását. Ez növelhetné a kínálatot a végzettséggel szakmai oktatásba jelentkezők számára, és ezzel ennek a preferálandó tanulási útnak a létszámát, presztizsét. Természetesen ez nem jelenti az ilyen intézmények automatikus engedélyezését.

Ha ez nem lesz engedélyezve, akkor is a rendvédelemmel azonos megítélésű kellene legyen a **honvédelem** – márcsak azért is, hogy ne kellejen 14 évesen a katonai pálya mellett dönteni.

22. § 4) Nem indokolt, hogy az egyházi jogi személy által alapított, illetve fenntartott szakképző intézmény **működési engedélye** határozatlan időre, egyéb nem állami szakképző intézmény működési engedélye öt évre legyen kiadható.

32. § 4) Abban az esetben, ha az intézményen nem működik képzési tanács, a házirend és az SZMSZ elfogadásához ki kell kérni a **szülői szervezet, illetve a duális partnerek** véleményét.

35. § 5 A **mindennapos testnevelés** kérdését át kell gondolni, és össze kell hangolni a köznevelési törvénnyel

35/A. §* [A „B” kategóriás **közúti járművezetői engedély** megszerzése]

Ezt a kérdést a közneveléssel egységesíten kell rendezni.

A gyakorlati képzés sosem valósult meg, ki kell hagyni. A KRESZ képzés tapasztalatai negatívak. Ki lehetne hagyni az egész paragrafust, illetve opcionálissá lehetne tenni az iskolák számára az igénybe vételt.

Megfontolandó az egészségügyi ismeretek megszerzésére vonatkozó rész meghagyása.

40 § c A szakképzésben dolgozó pedagógusok sérelmezik az **oktató elnevezést**

46 § c Az **igazgatói pályázatoknál** kötelezővé kellene tenni a véleménykérést a képzési tanácstól, ennek hiányában a szülőktől és a diákoktól is, valamint a kinevezés vagy annak megtagadása indoklását, ha ellentétes a véleményekkel.

47 § 3 A **Nemzeti Pedagógus Kar** tagsága nem lehet kötelező, ezt a pontot ki kell venni.

54. § 3 Indokolt lenne a sajátos nevelési igényű tanulókat a **létszám számításánál** a köznevelési törvény 47§ 7 szerinti szabályozásnak megfelelően nagyobb – a fogyatékossg jellegétől függően két- vagy háromszoros – súllyal venni figyelembe.

56. § 1a) A pályamódosítás lehetővé tétele érdekében lehetővé kell tenni a **technikum elhagyását teljes értékű érettségivel** a 12. évfolyam végén. Ennek érdekében szükséges egy i) pont beiktatása, amely szerint a tanulói jogviszony megszűnik technikum esetén a tizenkettedik évfolyam sikeres teljesítését követő érettségi vizsgaidőszak utolsó napján, ha a tanuló az érettségi bizonyítvány kiállításához szükséges valamennyi követelményt teljesítette, továbbá írásban nyilatkozik arról, hogy a szakirányú oktatásban a tizenharmadik évfolyamon nem kíván részt venni.

60. § b) A 94. § szerint a **sajátos nevelési igényű vagy fogyatékossggal élő személy** részére az egészségügyi alkalmassági követelmények, a pályaalkalmassági követelmények és a fogyatékossggal élő emberek egyenlő esélyű hozzáféréseinek

figyelembevételével a Kormány rendeletében meghatározott **kedvezmények** útján kell biztosítani a sajátos nevelési igény, illetve a fogyatékoság jellegéhez igazodó felkészítést és vizsgáztatást.

Ugyanakkor a 60. § szerint a szakmai oktatás alatt nem lehet felmenteni egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól alól akkor sem, ha ez az a szakma, részzakma megszerzését nem veszélyezteti, és a 90. és 93. § nem tartalmazza a vizsgakönnyítés lehetőségét az ágazati és a szakmai vizsgán.

A 60. § szabályozása azért sem elfogadható, mert a jelenlegi szabályozás szerint nem egyértelmű, hogy a szakirányú oktatás ideje alatt is érvényes-e a nyelvi felmentés, illetve szakképző iskolákban a közismereti tárgyaknál a felmentés.

Másrészt lehetnek olyan részei a képzésnek, amelyek nem feltétlenül szükségesek a szakma megszerzéséhez.

Harmadrészt lehetővé kellene tenni, hogy az, aki nem tud teljes szakmát szerezni fogyatékosága miatt, de integráltan oktatható, esetleg a részzakmá(k)ban kiváló, szerezhessen valamilyen végzettséget.

Ez a kérdés komplex szabályozást igényel, amire feltehetőleg most még nem kerül sor, azonban ez is lehetne egy lépés a megoldás felé.

A szakmai tárgyak oktatása esetén – akár az az ágazati alapozás idején, akár a szakmai oktatás szakaszában - kérdéses az Nkt hivatkozás. A felmentés foglalkozásegészségügyi orvosnak kellene javasolnia ugyanúgy, mint a szakmai tárgyak alóli felmentést

70. § (2) A köznevelési törvénnyel összhangba kell hozni a paragrafus szabályozását.

Az, hogy a **kimaradt – esetleg az iskola által elküldött – 16 és 18 év közötti tanuló** számára iskolát találjon, nem lehet kizárólag a szülő felelőssége úgy, hogy az iskolák nem kötelesek fogadni a tanulót. Ez a kötelezettség egyébként ellentmond annak, hogy a tankötelezettség csak 16 éves korig tart. A szabályozást úgy kellene a köznevelési törvényben módosítani, hogy az állam kötelessége legyen a tanuló számára megfelelő oktatási intézmény biztosítása 18 éves koráig. (A támogatás megvonása nem értelmezhető, hiszen ha nem jár iskolába, akkor nyilván nincs is támogatás.) Természetesen ameddig nincs felemelve a tankötelezettségi korhatár, ezt nem köteles elfogadni a szülő, a tanuló.

A foglalkoztatás megszüntetésére vonatkozó utolsó mondat maradjon (nyilván átfoglalmazva)

84. § Feltétlenül rendelkezni kell az érettségi, illetve a vizsgák napjaira, illetve az azt megelőző napokra vonatkozó **szabadságról**

90., ill 93. § Feltétlenül biztosítani kell **az SNI, ill. fogyatékosággal élő tanuló** számára az érettségihez hasonló **könnyítéseket, felmentéseket** az ágazati, illetve a szakmai és a

képesítő vizsgán. Ez a 94. § -ból is következik. Az ágazati vizsgán szakmai vizsgarészek alóli felmentést is meg kellene engedni, amennyiben az SNI-s tanuló olyan szakmát választ, amihez arra az ismeretere nincs szükség.

92. § 1. Biztosítani szükséges a pályamódosítás lehetőségét a tanuló részére. Ennek érdekében kihagyandó „az érettségi vizsga kötelezően választandó vizsgatárgya helyett **szakmai vizsgát kell tenni**” kitétel.

97 § és 100. § A szakképzés és a köznevelés **információs rendszerének** különválasztását meg kell szüntetni

100. § **A gazdasági kamara** feladatait felül kell vizsgálni.

Különösen problémás a b) pont (javaslat a szakképző intézménybe történő beiskolázás irányaira)

103 § (2) A szakképző intézmény alkalmazottja munkájának **értékelése** nem lehet külső értékelés. Az értékelés módja a köznevelési intézményekkel azonos kell legyen. Amennyiben ez még nincs kidolgozva, itt csak utalás legyen az értékelésre, amelyben nem szerepel a „külső” kitétel nem külső .

109 § 3a Indokolatlan a **különbségtétel az egyházi és az egyéb fenntartók között**. Egyébként is indokolatlan az abszolút tiltás a korábbi engedélyezett létszám be nem töltése esetén, hiszen lehetett hibás a létszámbecslés, és változhatott is a szakma keresettsége.

A **együttműködési megállapodást** három év helyett öt évre kellene kötni a tervezhetőség érdekében.

123. § Kiegészítendő a szakmai vizsgára, illetve az érettségi vizsgára történő felkészülés érdekében biztosítandó, a tanuló számára az általános munkarendtől eltérő **felkészülési és távolléti lehetőségek** rendeleti szabályozásával

Kiegészítendő a szakképző iskola 4 éves képzési idejét szabályozó rendeleti szabályozással

Javasolt kiegészítések a törvényhez:

A technikumokban legyen kötelező igény esetén biztosítani az emelt szintű **érettségire való felkészülés lehetőségét** a kötelező közismereti tárgyakból, valamint a közép- vagy emelt szintű érettségire való felkészítést az iskolában oktatott tárgyakból. A más iskolában vendégtanulónak vagy a centrum szervezésében történő tantárgyi és vizsgafelkészítésekre járjon normatív támogatás.

A szakmaváltás, ágazatváltás, iskolatípus-váltás lehetőségének biztosítása érdekében a **szakmaváltók hiányzó ismeretei pótlására** járjon támogatás.

A **szakszolgálati rendszer** és a közismeret vonatkozásában a **szakmai szolgáltató rendszer** egyszerre kell kiszolgálja a köznevelést és a szakképzést. Erre ki kell térnie a köznevelési törvénynek.

Az intézményi létszámkeretek tervezése során az SNI gyermekek segítésére rendelt szakemberekre meghatározott létszámnormatíva alkalmazása a fenntartó és a szakképzési centrum vezetője részére kötelező, abból pénzügyi vagy egyéb gazdálkodási okra hivatkozva státuszelvonnás nem eszközölhető

A szakképzésért felelős miniszter a szakképzés országos fejlesztését érintő döntések előkészítése során rendszeres és átlátható **szakmai egyeztetést** biztosít a szakképző intézmények, az oktatók, a tanulók, a szülők, a szakszervezetek, valamint a szakképzésben érintett szakmai és civil szervezetek képviselőivel. Ennek részleteit rendeletben kell szabályozni

A törvényben nem érintett, kizárólag a rendeletek módosítását igénylő javaslataink:

Szociális ösztöndíj a műhelyiskolában és a Dobbantóban (a törvény 59. §5b pontja szerint minden, ingyenesen a szakmai oktatásban tanuló pályázhatna, az Apáczai ösztöndíj kiírása szerint csak a szakképző iskolában és technikumban tanulók)

Teljes értékű érettségi lehetőségének visszaállítása a 12. év végén a technikumokban

A szakképző iskolában (szakmunkásképzésben) a képzési időt fokozatosan vissza kell állítani négy évre, amelyen belül a szűken vett szakma tanulása csak a 11. évfolyamon, széles szakmai alapozást követően kezdődhet meg. A teljes képzés folyamán növelni kell a nem szakmai tartalom arányát és erősíteni kell az általános kompetenciafejlesztést. A négyéves képzés megvalósítására többféle lehetőséget is nyitva kell hagyni (pl. orientációs évfolyam, technikumba való átlépés lehetősége, második szakma).

Az egészségügyi alkalmasság vizsgálati eredménye ellen felülvizsgálat kérése

Későbbre maradhat:

A második szakma felnőttkorban is automatikus ingyenességének megszüntetése

Együttműködés a szakképzés és a köznevelés között annak érdekében, hogy a gimnáziumi tanulók is szerezhessenek szakmai ismereteket, illetve a szakképzésben tanulók akadémiai ismereteket.

